

Cronologia de set anys de lluita (juliol 1976 - octubre 1983)

La cronologia que es presenta no pretén d'ésser exhaustiva, i de moment es fa accentuant els fets i esmentant les persones implicades només en els casos necessaris per situar degudament una acció. No és que no es vulgui reconèixer l'actuació de totes les persones implicades en la llarga lluita pels aiguamolls, però en fer-ho de pressa ometríem massa noms, cosa que ens doldria. Cal un estudi aprofundit de la documentació, una cronologia molt detallada, per bastir l'anecdotari d'aquesta lluita, un anecdotari que promet ésser extens, perquè al costat, al voltant, o de vegades lluny dels capdavaners de la lluita, hi ha hagut una llarga sèrie de persones que han possibilitat d'anar endavant.

Celebrarem el dia que surti la història sencera del procés de defensa dels aiguamolls empordanesos, d'una lluita que, amb els seus alts i baixos, encerts i errors, ens atrevim a dir que pot marcar un precedent i servir de model.

Situació preliminar

De fet, el primer pas per a la protecció dels aiguamolls empordanesos va fer-lo el "Ministerio de Educación y Ciencia", quan per decret 2899/1972, de 15 de setembre, declarava "Paraje Pintoresco" la zona dels estanys de Castelló i la platja. Per estanys s'entén la zona interior, a tocar el terme de Palau Saverdera, no les llacunes litorals ("llaunes" en terminologia local) que s'estenen entre les desembocadures de la Muga i del Fluvià, però en dir la platja només podia ésser la de Can Comas, és a dir, la que s'estén entre els dos rius esmentats. La declaració de paratge pintoresc és el que va permetre d'entorpir la urbanització Port Llevant des del punt de vista legal.

Posteriorment des del Museu de Zoologia de Barcelona, es varen fer passes i documents per reivindicar la protecció de les zones litorals de l'Empordà, des del Cap de Creus, fins al Cap Begur, massís del Montgrí inclòs. Així, l'interès de la zona esmentada, i la seva protecció, varen ésser demostrats i demanats respectivament en:

- el VII Congrés Internacional d'Estudis Pirinencs. La Seu d'Urgell, setembre 1974.

- la II Convenció Estatal d'Associacions Protectores de la Natura, octubre 1975.

Només amb l'arribada de la democràcia esdevé possible la reivindicació dels aiguamolls. L'agost de 1977, a Sant Pere Pescador, els parlamentaris Salvador Sunyer i Ramon Sala donen suport als responsables de la campanya de defensa.

Desaparicions i amenaces

En aquesta època, la situació dels darrers reductes d'estanys i llacunes empordaneses, era realment magre. Per un procés d'aprofitament agrícola i ramader que venia de segles, la zona marjalenca havia estat reduïda enormement. Així i tot, als anys 50 d'aquest segle, es conservava encara una àrea prou important i extensa, la qual pràcticament s'estenia de Roses a Sant Martí d'Empúries i de l'Estartit a la platja de Pals. L'aparició del turisme massiu, la manca de planificació i la consegüent especulació varen possibilitar la desaparició d'extenses zones d'estanys: "El Salatà" i "Sta. Margarita" a Roses. "Ampuriabrava" a Castelló d'Empúries, l'expansió de l'Estartit i la urbanització de l'anomenada "Playa de Pals". Això, juntament a la modernització dels mitjans per al drenatge, va provocar la desaparició de bon nombre d'àrees aigualoses.

El 1976, any d'inici de la campanya de defensa, podem dir que - per una causa o altra - pràcticament totes les zones de maresma que queden a l'Empordà estaven en perill, per raons agrícoles (sovint poc clares) com a l'estany de Castelló, i sobretot urbanitzadores: La Rubina, la zona entre la

Muga i el Fluvià (Port Llevant i Fluvià Marina), La Platera, Basses d'en Coll, Ter Vell,...

De totes maneres, el problema més greu, i el que ha estat el centre de la lluita pels aiguamolls, ha estat "Port Llevant", una urbanització de 525 Ha. amb canals navegables, capaç per a 64.600 persones. El Pla Parcial fou aprovat definitivament per la "Comissió Provincial d'Urbanisme i Arquitectura" de Girona, el 10/12/74 (BOP 16/1/75).

La campanya de defensa

El desenvolupament de la campanya de defensa, a grans trets, ha estat:

- 17 de juliol 1976. Al n.º 431 de "Presència" apareix l'article que marca l'inici de la campanya: "Els aiguamolls de l'Empordà amenaçats", signat per Jordi Sargatal.

- 21 de setembre 1976. Tramesa a la CIMA ("Comisión Interministerial del Medio Ambiente" del primer document on es demanava la protecció de les zones humides de l'Empordà. Entre d'altres hi signaven els catèdràtics de la Universitat de Barcelona: Oriol de Bolòs, Ramon Margalef, Jacint Nadal i Antoni Prevosti.

Aiguamolls

– 25/26 de setembre 1976. El Centre Europeu per a la Conservació de la Natura, organisme que depèn del Consell d'Europa, va decidir consagrar la campanya 1976 a la conservació de les Zones Húmedes. Amb aquest motiu, la Societat Ornitològica Belga "Aves" va organitzar un Col·loqui Internacional sobre zones humides, a Liège, on es va presentar una ponència sobre els Aiguamolls de l'Empordà, a càrrec de Martí Boada i Jordi Sargatal, i on els 400 representants d'onze estats europeus diferents, varen signar i tramitar un document al Govern espanyol –adherint-se al tramès a la CIMA– demanant la protecció dels Aiguamolls de l'Empordà. Entre els signants hi havia destacades personalitats del món de l'ornitologia i del conservacionisme: H. Axell (Anglaterra), Z. Bochenski (Polònia), P. Collette i P. Devillers (Bèlgica), P. Géroudet (Suïssa), L. H. Sorensen (Dinamarca), C. Violani (Itàlia) i L. Yeatman (França).

– Novembre 1976. És creat el Grup de Defensa dels Aiguamolls empordanesos (GDAE), per un grup de persones interessades per la problemàtica. La

primera feina del Grup és preparar una exposició sobre el tema.

– 4 de desembre 1976. Apareix a la premsa el manifest sobre els aiguamolls signat per vuit personalitats catalanes.

– 4/5 desembre 1976. Al Debat Costa Brava, a les sessions dedicades a Ecologia, a Torroella de Montgrí, es presenta una comunicació entitulada: "Els Aiguamolls de l'Empordà, reserva necessària". S'estrena l'exposició dedicada als aiguamolls.

– Des. 76, gen. feb. març 1977. Durant aquests mesos intensa activitat del GDAE. L'exposició és duta a tots els pobles de la zona, així com a d'altres punts del país (Girona, Sant Feliu de Guíxols, Universitat de Barcelona, Palau dels esports, en el marc de la campanya "Salvem Catalunya per a la democràcia" de l'Assemblea de Catalunya). Normalment l'exposició es clausurava amb un debat sobre el tema.

– Febrer 1977. El Congrés de Cultura catalana, dins la campanya de salvaguarda de la Natura, edita un poster i un adhesiu sobre els aiguamolls, que tenen com a base la litografia que l'artista santperenc Prim Fullà havia dedicat als aiguamolls.

– 21 de març 1977. Tramesa a la CIMA d'un nou document demanant la paralització de les obres i plans d'urbanització que afecten els aiguamolls signat per entitats científiques, culturals i cíviques catalanes.

– 21/22 de maig 1977. Com a final de la campanya de difusió i conscienciació, el GDAE, amb el suport de l'Assemblea de Catalunya, del Congrés de Cultura Catalana i DEPAN (Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural), convoca una festa popular, a Castelló d'Empúries, per reivindicar la declaració de Parc Natural.

El Grup "Índika" musica i estrena el poema de M.ª Àngels Anglada sobre els aiguamolls.

Es recullen unes 10.000 signatures, que varen ésser enviades a la CIMA.

– 6 de juny 1977. La CIMA, en una reunió celebrada a Barcelona amb motiu del Dia Mundial del Medi Ambient, acorda que és urgent la conservació dels Aiguamolls de l'Empordà, i per aquest motiu sol·licita al Ministeri de la Vivenda que s'inclouguin, al catàleg previst a l'article 25 de la Llei del Sòl, que l'ICONA iniciï, amb la màxima pressa, els estudis necessaris per declarar l'esmentada zona espai natural protegit, i que el Pla Director de Conservació de Catalunya contemplarà i determinarà les zones que hagin d'ésser protegides i declarades no urbanitzables.

ELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ AMENACATS

Estany prop de la Muga. A l'estiu, en baixar el nivell de l'aigua, apareix en les vores fangoses que proporcionen aliment a molts ocells.

Antigament, gran part de la zona terrestre de la Badia de Roses i del baix Ter era ocupada per immenses maresmes, comparables en importància al que ara és el Delta de l'Ebre, l'Albufera de València o les Tables de Dalmiel.

Els antics habitants del litoral empordanès, sembla que s'havien adaptat als maresmes i en vivien. S'exploitaven les plantes típiques d'aiguamoll; els grecs ja exportaven la balca. La caça, i sobretot la pesca, eren activitats florents.

Però per les plagues de paludisme aquestes zones eren considerades insanes i era en l'època de tototorn fer les desaprofitar. En la reducció que va anar sofrint la zona d'altic va jugar un paper molt important el fet que es tractés d'unes terres colonitzades des de l'antiguitat per civilitzacions d'un alt nivell cultural, i en els darrers anys, en una de les regions més avançades del país, diríem que tant del punt de vista de mitjans, tant d'idees com materials.

Primer els aiguamolls i canyissars varen ésser convertits en arrossars, després ho han estat en conreus d'altres tipus o prats d'aprofitament ramader, de vegades també s'arribava directament a aquesta faceta. Avui dia els arrossars quasi han desaparegut només en resten una de centès a Palaü.

Canviats tot això, però, encara quedaven suficients zones per mantenir la importància dels maresmes, varen romandre, malgrat les ganes de dessecació, no per un interès més sofocant en desaparèixer el paludisme, sinó perquè s'anava a fer-ne massa salins o de molta dificultat de dessecació, i poc rendibles. També varen tenir importància els interessos particulars de no veure destruïts llocs interessants de caça, motiu almenys pseudoproteccionista.

Fins aquí la cosa s'havia equilibrat. Home, en el seu afany de progrés, havia acondicionat per l'exploració agrícola o ramadera uns terrenys que crea perduts o improductius. Davant la qüestió de si realment són improductius o mal de gens aprofitats, em decanto pel segon parer. Crec que posats en una balança d'aprofitament i valors dels aiguamolls i els dels terrenys agrícoles o ramaders fruit de la seva dessecació, em decantariau per la seva conservació. Valgu un exemple, a Estats Units es varen tornar a inundar terres dessecades, puix es va demostrar que tenien més valor i rendibilitat com a zones pantanoses que com terres agrícoles.

Prats inundats prop de Castelló d'Empúries. Amb les pluges fortes l'aigua torna a ocupar els antics prats dominis.

4) Molt important des del punt de vista ornitològic. 5) Insaturació de flocs de caça i pesca (aclarir i regular, d'interès pel turisme científic i llei; d'ensenyament i investigació de científics naturals; tant per esportistes com per universitaris). 6) Diete que tenim perquè no se'n destrueix el patrimoni natural i a una gestió democràtica de la Natura.

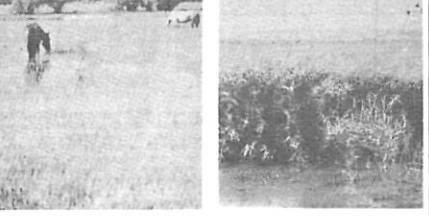
L'home necessita un pasatge adequat pel seu equilibri psicològic. Les nostres ciutats, per la seva habitació, és vital per tots conservar uns paratges en els quals l'home es pugui sentir home i es pugui desenvolupar, els seus gustos i el seu orgull de la Natura, d'on ve i on acabarà.

Aquestes zones haurien d'ésser protegides amb la constitució d'amples reserves. Es poden al·legar alguns altres objectius: 1) Els aiguamolls regulen el cabal dels rius, mantenen la humitat de l'atmosfera i el nivell de les aigües subterranies.

Estany Massons, prop de la desembocadura del Fluvià. Al fons antics recadors d'arros.

2) Són racionis encara feréstecs i representatius, bàsic per no destruir tota la bellesa natural de la nostra costa. 3) Llocs d'elevat valor científic, tant geològic, com botànic o zoològic. Els maresmes Muga i Fluvià, els estanys de Castelló d'Empúries i Palaü, i la desembocadura del Ter i Daró amb llacunes residuals de l'antic estany de Palaü. Aquestes tres zones, sobretot la primera i l'última, també es troben en perill imminent.

Canyissars als Estans de Palaü. Al fons Sant Pere de Roda.

Hem calculat que amb un control estricte de la caça podrien hivernar en aquests aiguamolls unes 10.000 anades i semblant quantitat de hibernació. Una importància molt forta radica sense dubte en el fort pas migratori. Aquesta zona suposa un important refugi a causa de la seva configuració especial: floc de descans abans o després de travessar el Pinell. És considerable la riquesa tròfica del medi.

Ací hi ha una petita reserva feta per caçadors. Ha estat un exemple dels efectes de la protecció: un alambri no hi haurà qualsevol, ara niuen i passen l'hivern diversos centenars d'anades.

Sobre aquests estanys també pesa l'amenaça de la dessecació per urbanitzar-los i construir-hi un port esportiu. En el Ter s'hi troba l'única colònia de penyes arribades de Catalunya; hi ha uns 40 parelles de martinet de nit (*Nycticorax nycticorax*). 8 de martinet blanc (*Egretta garzetta*) i 2 de espliuoluc (*Hydrochelidon*). Aquesta colònia serà destruïda si continua la canalització del Ter.

LA VIDA HI BULL. Als capvespres de la primavera i la tardor, vola de milers d'anades i hiberna amb els estans prop de Palaü. Aquest gran salt en debat i en portarà un bon nombre a la mort. No podem permetre que es destrueixi ni aquest ni cap altre maresme del nostre país. És possible que algun pensu quina importància té la vida d'uns ocells. Amb els arrencaments de vida al nostre planeta.

Devem ser trista, una primavera sembla orenetes i falcatxos, voltant sobre les nostres ciutats, sense el cant del rossinyol, sense el tendre crit dels pellets d'enc, sense vida, em conculsa pensar que no ho podré veure, ni jo, ni ningú, ni arribar aquest dia. L'espècie humana també haurà desaparegut.

DEPARTAMENT DE CULTURA DE CATALUNYA. Aquesta zona es constituïa d'una banda per zones inundades de les desembocadures del Ter i Daró, i de l'altra d'arrossars i llacunes residuals de l'antic estany de Palaü. En línies generals reuneix les mateixes condicions que la Badia de Roses, però és de menor importància, perquè ha estat més degradada.

JORDI SARGATAL I VICENS

El 17 de juliol de 1976, "Presència" publica a dues pàgines l'article de Jordi Sargatal que inicia la campanya.

Malauradament la CIMA és un òrgan assessor, i els seus acords no tenen caràcter vinculant, només consultiu.

- *Juliol 1977.* Malgrat els acords de la CIMA, l'empresa Port Llevant inicia les obres del vial d'accés a la urbanització.

- *12 de juliol 1977.* La "Dirección General del Patrimonio Artístico y Cultural" dependent del Ministeri de Cultura, ordena la parització de les obres de Port Llevant, per actuar en un Paratge pintoresc sense haver demanat permís.

- *30 de juliol 1977.* El Ministeri de Cultura decideix, un cop Port Llevant ha demanat el permís oportú, que l'esmentada urbanització no afectarà el paratge pintoresc, i per tant, que poden continuar les obres.

- *14 d'agost 1977.* El GDAE i DEPANA decideixen iniciar una ocupació pacífica de la zona de Port Llevant, amb la finalitat de paraitzar les obres i reivindicar el Parc Natural.

Arriben moltes adhesions de particulars, entitats i partits polítics. Malgrat que les obres varen ésser aturades pràcticament des del començament de l'ocupació, aquesta va continuar fins al 17 de setembre, encara que amb finalitats no gaire concordants -en la majoria d'aspectes- amb la conservació estricta dels aiguamolls, per la qual cosa, i per evitar la pèrdua de suport popular, el GDAE i DEPANA es retiren de l'ocupació.

- *Setembre 1977.* Com a resultat de les pressions realitzades, arriba una ordre del Min. de Cultura paraitzant altre cop les obres de Port Llevant. A Castelló, la Comissió "11 de setembre" organitza el debat "Per un Empordà apte per a tothom", on per primer cop hi ha confrontació de parers entre totes les parts.

- *Novembre 1977.* El Ministeri de Cultura contestant un recurs de l'empresa urbanitzadora, autoritza la reanudació de les obres.

Immediatament DEPANA eleva un recurs d'alçada contra aquesta decisió.

- *26 de maig 1978.* El Ministeri de Cultura desestima el recurs d'alçada, de DEPANA.

- *26 de juny 1978.* DEPANA posa un recurs de reposició al Min. de Cultura, contra l'acord de reanudar les obres de Port Llevant. Diversos senadors realitzen paral·lelament la mateixa gestió.

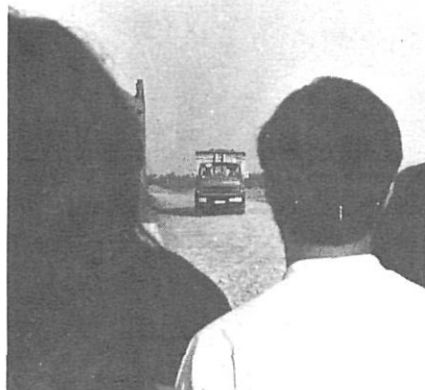
- *Juliol 1978.* L'empresa Port Llevant torna a continuar les obres amb gran celeritat, per construir un accés a la platja que permeti l'inici de la construcció del port esportiu. Travesen l'estany d'en Túries pel mig.

- *25 de juliol 1978.* Donat que les protestes i les accions legals de tot tipus, no varen tenir efecte, el GDAE

PORT LLEVANT - S. A.

PROPIEDAD PRIVADA

PROHIBIDO EL PASO

El juliol de 1977, l'empresa Port Llevant, S.A. comença les obres d'urbanització. El 26 de juliol de 1978, catorze persones aturen amb la seva presència els camions i les excavadores. En ser processats quatre dels ocupants per la querella dels urbanitzadors, dues-centes persones es presenten a la Guàrdia Civil de Sant Pere Pescador i manifesten que també volen ser querellades com a ocupants de la zona.

Aiguamolls

convoca la segona ocupació pacífica, i el matí del 26 de juliol, 14 persones aturen amb la seva presència els vuit camions i l'excavadora que treballen a la zona.

El Govern Civil no actua contra els ocupants, atès que espera resposta del Govern Central, al qual s'ha adreçat el GDAE demanant solució al problema.

Donat que els ocupants no són desallotjats per ordre del Govern Civil, l'empresa Port Llevant inicia tràmits judicials, i finalment el jutge ordena el desallotjament de la zona, i quatre dels ocupants són querellats. Pocs dies després unes 200 persones van a declarar a la Guàrdia Civil de Sant Pere Pescador manifestant que ells també són ocupants, i volen ésser querellats.

S'inicia una àmplia campanya popular que culmina el 20 d'agost amb una concentració de suport a la platja de Can Comas. Dins de la campanya es va crear un front de partits polítics per a la paralització de les obres, on hi eren tots els del moment.

El 17 d'agost al vespre el "Banco Catalán de Desarrollo" pateix un atemptat: dos còctels-molotov són tirats dins el banc. L'empresa urbanitzadora i els detractors dels aiguamolls intenten de capitalitzar l'afer per desprestigiar. El GDAE emet un comunicat condemnant l'acte.

- 19 d'agost 1978. El dia abans de l'acte final de la campanya, arriba una ordre del Ministeri de Cultura que paralitza les obres de Port Llevant. Aquesta vegada, i en principi, definitivament.

El Ministeri de Cultura passa l'afer al Govern de Catalunya, a la recent-

ment constituïda Generalitat, en aquell moment sota la Presidència provisional de Josep Tarradellas.

- 8 de setembre 1978. El Consell Executiu de la Generalitat, a proposta del Conseller de Política Territorial i Obres Públiques, aprova encarregar un informe sobre la zona llacunar d'entre la Muga i el Fluvià (lloc on s'havia d'ubicar Port Llevant), per poder jutjar -un cop elaborat- la conveniència de conservar l'esmentada zona. L'informe és encarregat a la Unitat d'Ecologia Aplicada del Servei de Parcs Naturals i Medi Ambient de la Diputació de Barcelona, dirigit pel Dr. Ramon Folch.

- 6 de novembre 1978. Estant en mans del Consell Executiu l'informe inicial sobre els aiguamolls de la Muga-Fluvià, es decideix per unanimitat que l'esmentada zona té gran interès i mereix ésser protegida.

A partir d'aquest moment, el Pla Parcial Port Llevant queda teòricament invalidat.

- 24 de gener 1979. Des de l'any 1976, però especialment el 1978 els aiguamolls són notícia sovint als diaris. Una mostra curiosa del ressò assolit per la campanya és però l'article (doble plana) aparegut al diari ultradretà "El Alcázar" sota el títol: "Otro espacio natural a salvar. Las últimas marismas del Ampurdán". Realment sorprenent.

- 29 de gener 1979. El Consell Executiu de la Generalitat, a proposta del Conseller de Política Territorial i O.P. acorda autoritzar l'inici de la segona fase de l'estudi sobre els aiguamolls de la Muga-Fluvià, el qual ha de contemplar les etapes per a la conservació de la zona i la conversió en Reserva Natural, així com la planificació i gestió d'aquesta.

L'inici d'aquesta segona fase es veu entorpit per l'empresa Port Llevant, en

buscar excuses a l'hora de negociar.

- Setembre 1979. El Departament de Política Territorial fa una oferta a Port Llevant en el sentit de poder construir la part més propera a la Muga, a canvi de cedir la zona restant per fer la Reserva Natural. L'empresa té un termini per respondre fins al novembre.

- Novembre 1979. Herbert Axell, conegut ornitòleg anglès, i especialista en arranjamant ("management"), el qual havia contactat amb la gent dels aiguamolls durant el Col.loqui de Liège (set. 76), ve a l'Empordà per col.laborar en el treball de planificació i arranjamant de la futura reserva natural, juntament amb Francesc Giró i Jordi Sargatal.

L'estudi, de juny 1980, és lliurat al Departament de Política Territorial.

- 29 de novembre 1979. Acta de processament contra els quatre ocupants querellats per Port Llevant (Ignasi Roca, Igor Grabulosa, David Suñer i Jordi Sargatal).

- Durant tots els anys, des del 1976, dins la campanya de conscienciació, es varen fer moltes visites als aiguamolls amb escoles, conferències, xerrades, articles, programes de ràdio, de televisió, ...

El 1979 va sortir publicat el llibre *Els ocells de l'Empordà*, de Rosa Llinàs i Jordi Sargatal, el qual va ésser molt positiu per a la campanya de conscienciació.

El 1980 es varen filmar dos curtmetratges sobre els aiguamolls (Dir. Josep M.ª Barba, cà. Llorenç Janer), els quals varen ésser molt exitosos en ésser passats a les sales comercials.

- Febrer 1980. Creació de la IAEDEN (Institució Altempordanesa per a la

22 de maig de 1977: manifestació a Figueres.

Defensa i Estudi de la Natura), institució que recull el GDAE, i en part es crea com a resultat de la dinàmica conservacionista creada per la campanya dels aiguamolls.

- *Maig 1980*. Intent de cobrir amb runes, per fer-hi un camp de golf, l'estany de Castelló.

- *18 de setembre 1980*. L'Audiència Nacional fa pública la sentència, de 16 de juliol, favorable a Port Llevant, en el sentit que l'atur d'obres per part del Ministeri de Cultura no s'ajustava a dret. Havia d'haver estat un altre organisme (en principi ICONA) l'encarregat de la paralització.

- *19 d'octubre 1980*. Acte sobre els aiguamolls, a Castelló d'Empúries, un cop coneguda la sentència de l'Audiència, estrena dels curtmetratges.

- *Gener 1981*. Intent, sortosament estroncat, de convertir en arrossars els canyissars de l'estany de Castelló.

- *Febrer 1981*. L'associació ornitològica belga AVES convida Jordi Sargatal a donar tres conferències sobre els aiguamolls, a Liège, Namur i Brussel·les.

- *25 de setembre 1981*. De forma sorprenent, Port Llevant col·loca diverses màquines a la vora de la Rogera i intenta de colgar la llacuna. Sembla una acció per fer reaccionar la Generalitat.

- *28 de setembre 1981*. Dilluns al matí, quan les màquines volen començar a treballar, són aturades per la IAEDEN. Una mica més tard arriba una ordre de paralització de l'alcalde de Castelló, Francesc Brossa.

- *11 d'octubre 1981*. Concentració a la platja dels aiguamolls. Més de 500 persones reclamen la paralització de les màquines.

- *20 d'octubre 1981*. El Conseller d'Obres Públiques de la Generalitat, Josep M.ª Cullell, adreça un telegrama al batlle de Castelló i ordena la paralització de les obres. Sis dies més tard, el Consell Executiu suspèn el Pla General de Castelló.

- *30 d'abril 1982*. La IAEDEN, el CEBE Pere Vè i DEPANA presenten un Projecte de Llei de Protecció dels Aiguamolls als grups parlamentaris catalans.

- *14 de maig 1982*. Els grups parlamentaris responen a l'equip redactor del projecte de llei. Han consultat amb els pobles i gent afectada, i introdueixen alguna esmena acceptable.

- *26 de maig 1982*. Tots els grups parlamentaris presenten a la Cambra catalana el projecte de llei.

- *13 d'octubre 1983*. Després d'un any i mig de peripècies, esmenes, campanyes demagògiques, etc. la llei és aprovada per unanimitat al Parlament de Catalunya. Serà la Llei 21/1983, de 28 d'octubre, de declaració com a Paratges Naturals d'interès nacional i Reserves Integrals Zoològiques i Botàniques dels Aiguamolls de l'Empordà, un cop signada pel President de la Generalitat.

- *29 d'octubre 1983*. Acte a Castelló sobre la Llei. Alegria per la protecció dels aiguamolls de l'Alt Empordà i compromís per evitar la desaparició dels aiguamolls del Baix Empordà, malauradament deixats fora de la Llei.

Estrena del curtmetratge de l'Institut de Cinema Català: "Per un Parc Natural:

Els aiguamolls pendents

La llei de protecció dels aiguamolls aprovada pel Parlament de Catalunya deixa al marge les zones humides del Baix Empordà. El Centre d'Estudis Pere Cinquè va manifestar la seva decepció per aquest fet, donat que les àrees desprotegides tenen un innegable interès científic i ambiental. Aquests són uns paràgrafs del seu comunicat:

"Considerem que és la nostra obligació mantenir la posició de defensa de les àrees humides de la nostra comarca, malgrat que la llei de Protecció hagi oblidat de protegir-les".

"Les zones retallades de la proposta presentada al Parlament són: La platera de Torroella de Montgrí i l'aiguamoll de l'Estartit, els estanys d'Ullastret i l'àrea humida de Pals, a més d'una illa del Ter.

Són ben coneguts els mòbils especuladors que han fet desmarcar les quatre zones primeres, si bé no s'entén massa la supressió de l'illa. Possiblement sigui per despistar el públic".

"Tal com ha anat l'aprovació de la llei, hem de dir amb tristesa i desànim que, encara que només sigui de manera testimonial i per a informació dels ciutadans que no viuen ni de la política ni de l'especulació, el Centre d'Estudis del Baix Empordà Pere Cinquè aguantarà els plantejaments inicials i farà memòria del contingut de la llei del Sòl sobre el tema. Aquesta llei és l'única que, en aquests moments, dóna una protecció per aquests paratges naturals, encara que sovint es manipuli i s'incompleixi".

20 d'agost de 1978: concentració a la platja de Can Comas.

Aiguamolls

MANIFEST A FAVOR DELS AIGUAMOLLS DE L'EMPORDÀ

**Centre d'estudis del Baix Empordà, Pere V
Institució Alt-empordanesa per a l'Estudi i la Defensa de la Natura (I.A.E.D.E.N.)
Lliga per a la Defensa del Patrimoni Natural (DE.PA.NA.)**

Els sota-signants, coneixedors de la importància i dels perills que corren les últimes restes d'aiguamolls empordanesos, i preocupats per la pèrdua irreparable que, per al nostre país, seria la seva desaparició,

MANIFESTEM:

1) El nostre total convenciment que l'interès ecològic, paisatgístic, cultural i socio-econòmic dels aiguamolls de l'Empordà és molt notable, cosa que els fa totalment mereixedors d'ésser estalviats —integrant— de la degradació.

A part, volem recordar les continuades reivindicacions, de fa anys i per part de nombroses persones i institucions del nostre país i de l'estranger, demanant la conservació dels aiguamolls en qüestió davant les amenaces de la dessecació, la urbanització, etc.

2) El nostre suport a les mesures que tinguin com a finalitat, a la

zona de la Badia de Roses i del Baix Ter, la conservació definitiva de totes les zones actuals d'aiguamoll, llurs àrees d'influència i les zones semidegradades encara recuperables. **Per tot això,**

DEMANEM:

Que les forces polítiques catalanes, el Parlament i la Generalitat de Catalunya facin possible, mitjançant les competències legislatives al seu abast, la protecció integral i per sempre dels estanys, llacunes, maresmes, basses, sulsuers i closos de l'Empordà, servant així llur primordial interès i especial bellesa.

Llista d'adherits al manifest en defensa dels Aiguamolls Empordanesos:

Josep Ainaud de Lasarte - Pau Alegre i Nadal - Andreu Alfaro - Maria Angels Anglada - Aureli Argemí - Francesc Artigau - Avel·lí Artís (Tisner) - Carles Barral - Agustí Bartra - Josep Benet - Xavier Benguerel - Francesc Betriu - Ricard Bofill - Oriol Bohigas - Francesc Boix (Xesco Boix) - Esther Boix - Oriol de Bolós - Maria del Mar Bonet - Joan Brossa - Xavier Bru de Sala - Pere Calders - Jaume Camino - Maria Aurèlia Capmany - Jordi Carbonell - Josep M. Casabancas - Josep M. de Casacuberta - Enric Casassas - Lluís Casassas - Josep M. Castellet - Lluís Cantallops - Alexandre Cirici - Narcís Comadira - Els Comediants -

Companyia Elèctrica Dharma - Frederic Correa - Ricard Creus - Dagoll-Dagom - Miquel Desclot - Núria Espert - Josep M. Espinàs - Salvador Espriu - Vicent Andrés Estelles - Domènec Fita - Armand de Fluvià - Josep Vicenç Foix - Ramon Floch i Guillén - Celdoni Fonoll - Joan Fontana - Feliu Formosa - Josep M. Forn - Maria Dolores Garcia - Jordi Geli - Maria Girona - J. A. González Casanova - Josep Guinovart - Romà Gubern - Els Joglars - Josiana - Joaquim Jubert - Lluís LLach - Josep M. Llompart - Antoni Lloret - Enric Lluch - David John Mackay - Enric Majó - Marià Manent - Maria Mercè Marçal - Ramon Margalef - Joan Margarit - Salomó Marqués - Joan Marsé - Miquel Martí i Pol - Josep M. Martorell - Marta Mata - Jaume

Melendres - Joan Miró i Ametller - Anna Moix - Terenci Moix - Joaquim Molas - Aina Moll - Francesc de B. Moll - Angels Moll - Ovidi Montllor - Guillermina Motta - Ramon Muntaner - Niebla - Pere M. Noguera - Salvador Oliva - Ignasi Olivella i Prat - Joan Oliver (Pere Quart) - Josep Oliveras (Tero) - Teresa Pàmies - Salvador Paniker - Francesc Parcerisas - Manuel de Pedrolo - Jaume Perich - Joan Perucho - Oriol Pi de Cabanyes - Francesc Pi de la Serra - Ramon Pinyol - Pere Planella - Núria Pompeia - Lluís Polo - Pere Portabella - Miquel Porter Moix - Modest Prats - Joan M. Puigvert - Albert Ràfols Casamada - Raimon - Albert Reig - Joan Rendé (Dr. Scòpius) - Oriol Riba - Pau Riba - Manuel Ribas Piera - Antoni Ribas - Carme Riera -

Mercè Rodoreda - Montserrat Roig - Antoni Ros Marbà - Marina Rossell - Albert Rossich - Xavier Rubert de Ventós - Manuel Rubió - Rosa M. Sardà - Jordi Sarsanedas - Joan Senent-Josa - Segimon Serrallonga - Sebastià Serrano - Josep Lluís Sert - Jaume Sisa - Jaume Sobrequés - Ignasi Solà Morales - Rafel Subirachs - Antoni Tàpies - Al Tall - Teatre Lliure - Emili Teixidor - Jordi Teixidor - Joan Josep Tharrats - Joan Triadú - La Trinca - Antoni F. Tulla - Esther Tusquets - Francesc Vallverdú - Manuel Vázquez Montalbán - Evarist Vallès - Jaume Vidal i Alcover - Josep Vigo i Bonada - Francesc Vila (Cesc) - Joan Pere Viladecans - Joan Vinyoli - Emilia Xargay - Enric Xuclà

L'any 1976 apareix a la premsa un manifest signat per quatre personalitats catalanes. L'any 1982 es publica aquest altre manifest massiu.

El 28 de setembre de 1981 es paralitzen les obres de Port Llevant per ordre de l'alcaldia de Castelló d'Empúries.

els aiguamolls de l'Empordà" (Julià Inglada, Josep M.ª Lòpez Llaví i Jaume Peracaula).

- 15 de març 1984. Constitució de la Junta de Protecció dels Aiguamolls, òrgan rector de l'Espai Protegit segons la Llei.

- 19 de desembre 1984. La Generalitat de Catalunya fa pública la compra de la finca propietat de Port Llevant. Un pas aegantat de cara a la consolidació de l'Espai Protegit, una bona manera d'acabar amb el contenciós amb l'empresa urbanitzadora i un acte pel qual cal felicitar el Govern català sobretot tenint en compte que el preu de compra és ajustat.